

# INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ  
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ.

## Vestitorii cuvântului.

În dogma ca și în concepția creștină asupra durerii și vieții, Isus Hristos a adus pe pământ și l-a descoperit oamenilor adevărul inmutabil, după care e nevoe să se orienteze atât intelectul uman, cât și sentimentul, — inima noastră. În căutarea acestui adevăr, — care să mulțumească, să liniștească, să dea putere de luptă sufletului omenesc omenirea, în cursul veacurilor, a asodat sudori de sânge, prin cei mai superiori înzestrați reprezentanți ai săi.

În dogma și credința creștină, ca și în realitatea adevărată, când a sosit „plinirea vremilor“, înainte proorocite, s'a coborât pe pământ Acela care este „calea, adevărul și viața“. El a adus pentru gândirea și sentimentul omenesc *lege* tot așa de neclintită, cum neclintite sunt din veci, legile firii.

De-atunci s'a putut pune un temelie solid filosofiei ca și eticii; clădirea vieții spirituale a putut propăși fără teama de o nouă prăbușire, fiindcă se zidea pe adevăr, pe „piatra din capul unghiului“, și nu pe gând, părere sau simțire individuală, ca în sistemele filosofice.

Era dată posibilitatea organizării vieții etice, în singuratici și societate, dacă posibilitatea desăvârșirii întru umanitate.

Toți cari au voit să vadă „lumina luminând întru întunec“, toți cari au primit Cuvântul, adică Adevărul, au pornit pe drumul perfecționării, cu jertfe și abnegații pentru trup și instinct, cu bucurie pentru spirit, năsuind să ajungă „fii ai lui Dumnezeu“.

Cei mai mulți nu l-au primit atunci cum nu vor să-l primească azi.

Mulți, azi ca și ieri, vor să caute și să descopere înșiși adevărul inmutabil, ca și binele etic, crucificându-se zadarnic nu numai pe ei, ci și o mare parte a societății, care așteaptă mai bucuros lumina pentru intelect, îndemnul și porunca pentru spirit, dela oameni decât dela Dumnezeu. Eterna sumeție omenescă, ce nu se va cuminti în veci, deși, din veac și până în veac, ea nu va face decât să sângereze în neputința ei.

\* \* \*

Adevărul lui Hristos, evanghelia, e „bună vestire“. O vestire prin cuvânt. Prin cuvântul rostit cu grai viu, dela propovedania lui Isus și a Apostolilor până la aceea a Bisericii de azi; și

propovăduire prin cuvântul scris, dela cel cuprins în Evangheliile, Faptele Apostolilor, Scrisorile lor, până la scrisul de azi al Bisericii învățătoare.

Hristos a *sfințit cuvântul omului*, vorbit sau scris. Pentru El cuvântul e haina adevărului, e mijlocul prin care adevărul se împărtășește celor cari nu-l cunosc încă, de către aceia cărora s'a relevat, cari l-au învățat, cari îl știu.

În înțeles creștin cel ce nu cunoaște adevărul, nu poate vorbi ori scrie despre el. Nu poate „*un orb să conducă un alt orb*“. Cel ce nu cunoaște adevărul, în ori ce domeniu al vieții, în ori ce problemă care se pune, n'are datoria să vorbească ori să scrie, *ci să tacă!*

În doctrina și concepția creștină e cea mai mare batjocură ce se poate aduce cuvântului vorbit sau scris : minciuna, falsificarea voită ; inducere în eroare cu premeditare ; subminarea prin minciună a individului, a societății, a Statului ; ponegrirea deaproapelui dintr'o țintă rentabilă pentru tine, sau numai din răutate.

Cuvântul n'are altă rațiune de a se naște, de a fi spus sau scris, decât pentru a exprima adevărul.

Adevărul pentru intelect și pentru sentiment. Prin Cuvântul care nu exprimă adevărul omul își prostituiază propria ființă, și nizuște la pervertirea realităților date, devenind factor violent al decăderii etice universale.

Puterea cuvântului e mare, și al celui ce exprimă adevărul și al celui ce vestește minciuna. Cel dintâi clădește în individ, în societate, în omenire; cel de al doilea dărmă în aceleași subiecte. Cel dintâi, spus cu sinceritate, cu convingere, cu căldură, *naște gând, simțire și voință nouă*, împintenează pe cea veche, deschide drumuri nouă spre culmi, mărește încrederea în tine însuși, în viață, în triumful adevărului și al binelui.

Cel de al doilea cu cât e mai desăvârșit, cu atâta e mai primejdios, mai destructiv : datină, credințe, surpă nădejdi, răstoarnă avânturi, disolvă prietenii, distruge idealuri, fiindcă ascunde adevărul ori îl denaturează.

*De-aici uriașa responsabilitate a tuturor celor ce vestesc cuvântul.*

\* \* \*

Între vestitorii lui nime nu are atâta răspundere ca învățătorul. El nu vorbește omului care are o judecată deplin formată. Ascultătorii lui abea au eșit din lumea basmului. Pentru ei aproape „*tot ce zboară se mănâncă*“. Înaintea lor cuvântul nu se îmbracă în haina minciunii. Nici prin gând nu le poate trece că ceea ce li se spune dela catedră, trebuie primit cu precauțiuni. Copiii sunt dornici de cunoștințe, dornici de realități, și nu le pot bănuși pervertirea.

Ei primesc, fără discernământ, tot ce li se spune de pe catedră, sau din cartea tipărită. Prin chiar instrucția și educația ce li se dă, vor putea deosebi odată adevărul de minciună.

În afară de cunoștințele propriu zise, de materialul didactic obligator, învățătorul trebuie să fie, în fie care ceas, la fie care curs, sămănător a marilor adevăruri ce trebuie să ne conducă în viață. Vestirea acestora e de mai mare importanță pentru formarea viitorilor cetățeni, viitorilor oameni, decât a materialului strict școlar.

*Educația primează instrucția:* Iar în educație învățătorul nu poate face nimic fără cuvântul marilor adevăruri creștine, umane ca și naționale.

Uscată e școala în care micii elevei nu se induioșează în veci de Copilul născut în iesle, de Omul răstignit pe cruce, de mila față de cei săraci, de dragostea de părinți, de satul, Țara și neamul lor. Stearpă e educația care nu trezește avântul spiritului, duhul de jertfă, nizuința spre ideal.

În lupta grea pentru existență de după război, copiii din nouile generații n'aud în familii decât condamnări aspre a vieții, a Țării, a oamenilor. Prin prismă pervertită dela unghiul adevărat, se judecă situațiile. Exagerările, în bine și în rău, mai ales în rău, sunt la ordinea zilei azi, în fiecare familie țărănească. Adevărul, realitatea, asupra Patriei, asupra neamului, e întunecat. Misiunea și exagerarea i-a luat locul. Cuvântul ce se vestește zilnic celor mici e adeseori sămânță a rătăcirii, a răului și a minciunii.

Vestitorul cuvântului, vestitorul adevărului, învățătorul trebuie să contrabalanseze această infecție a tinerilor odrasle. El trebuie să vestească, în toate puritatea, idea creștină, idea națională, dragostea de pământul natal, de Țara și neamul pe care ni-l hulesc zilnic atâția nemernici. Otrava celor îndujmăniți și înrăutățiți de azi, nu-i permis să-și facă loc în simțirea tineră a elevului.

În sufletul lor trebuie să picure zi de zi, sămînța marilor adevăruri, a marilor realități etice, naționale, culturale.

E nevoie să sămănăm adânc, în brazde proaspete, nădejdea, credința în neam și Țară, abnegația, dragostea, hărnicia, cinstea. Situația în creștinism, în sinceritate, în desinteresare, creind drumul către noul ideal de viață în cadrele Statului național.

I. Agârbiceanu.

## Oprirea congresului act de răsbunare.

### II.

— „Congresele sunt mijloace puternice nu numai pentru schimbul de idei, dar și pentru munca în comun și punerea la punct a datelor obținute prin experiență universală. Din aceasta colaborare țignesc idei și lumini, care luminează punctele obscure și marchează o nouă etapă în mersul ascendent al omenirii”. —

Acestea sunt cuvintele frumoase, pe cari fostul Ministru al Instrucțiunii *Dl. Dr. C. Anghelescu* le-a rostit în 20 Iulie în fața profesorilor secundari străini, adunați la București în al X-lea congres internațional. Și dacă aceste afirmări, au sunat atât de sonor în fața străinilor, cum să le înțeleagă rostul dascălimea ținuturilor noastre? Căci noi învățătorii ardeleni ne place să presupunem că *Dl. Dr. C. Anghelescu* când a spus acest lucru, *l'a afirmat din pură convingere*. Și atunci, dacă: „congresele sunt punerea la punct a datelor obținute prin experiență” din cari: „țignesc idei și lumini care . . . marchează o nouă etapă în mersul ascendent al omenirii”, — totuși cum rămânem cu opreliștea congresului din luna August, când Ministerul Instrucțiunii publice îl deținea *Dl. Dr. C. Anghelescu*? Cum să înțelegem primejdia congresului nostru, care trebuia oprit, față de aprecierea congreselor străine — societatea Petöffy și ungurii reformată — cari au fost admise. Acestea se pot sfătui la Sighișoara și Turda mai multe zile dearândul, iar nouă, învățătorilor ardeleni, nu ni s'au permis nici 2? S'au putut întruni: avocații, medicii, profesorii, voluntarii, femeile și reangajații pensionari, numai reprezentaiții culturai au trebuit despuiați de acest drept? Noi n'am meriat să ne sfātuim asupra nevoilor și necazurilor ce îndurăm, ea cei mai credincioși cetățeni ai țării, și cei mai conștiențioși slujitori ai neamului? Nu! fiindcă, *oumeni cu roluri de duplicitate argumentau că: nemulțumirile noastre puteau încărcă atmosfera politică a guvernului care a plecat*.

Dar chiar dacă am admite și acest lucru, întrebăm și noi pe cei ce au dat această explicație: *Cine poartă vina că nemulțămirile învățătorilor ardeleni s'au strâns așa de multe și au devenit așa de grave, încât ar fi putut să grăbească căderea unui regim?* Oare noi dascălii plaiurilor ardeleni nu am cercat a dovedi chiar *D-lui Ministru Dr. C. Anghelescu* legitimitatea cererilor noastre? Câte drumuri nu am făcut, câți bani nu am cheltuit numai să ajungem la un rezultat? Dar, toate încercările și sfortările noastre au fost zadarnice, căci ori de câteori: *înțelegrile erau aranjate cu Dl. Dr. C. Anghelescu răsăreau pe neașteptate răuvoitorii, cari orice cădeam noi ziua, ei surupau*

noaptea. Și atunci în jurul acestui mister să face lumină. *Di. Dr. C. Anghelescu s'a lăsat să fie încunjurat de ceată de o răsbunători cari neîubind Ardealul, prin tot felul de informații tendențioase au împiedecat cu toate mijloacele, deslegarea norocoasă a problemelor specifice acestei regiuni. Și împotriva acestora trebuie se reacționeze învățătorimeu ardeleană, căci ei sunt cauza primordială, că s'a adunat nemulțumire după nemulțumire, năcaz după năcaz, încât inima încăpătoare a dascălului ardelean nu le mai putea cuprinde. Descărcarea ei se cerea imperios, iar loc mai potrivit nu erau decât congresele. Și unul din acestea se prevestea a fi cel dela Turda.*

Deci argumentările că nu s'a cerut autorizație ministerială, că ar fi fost prea nepotrivită localitatea, că conferințele nu ar fi corăspunzătoare, iar conferențiarilor nu inspira destulă încredere, au fost simple înscenări cărora noi le-am dovedit netemeinicia prin hotărârea comitetului central din 10 August a. c. și prin Memoriul Asociației înaintat în 16 August, Ministerului Instrucțiunii publice. Toate acestea nu au putut însă înmuia inimile osificate a D-lor dela București și așa cu inima plină de durere am dat în 20 August a. c. *Comunicatul de amănare*. Dar cum, după noaptea întunecoasă, urmează ziua cu soare, tot așa și pentru dascălimea ardeleană pare a se fi ivit pe orizont soarele strălucitor, care prevestește vreme frumoasă aducătoare de rod mulțumitor.

În această nădejde fiind, Comitetul central în ultima sa ședință ținută la 18 Noemvrie a. c. a hotărât din nou convocarea congresului -- oprit în luna August -- pe zilele de 27 și 28 Decemvrie. Acestea le-am găsit mai potrivite, căci atunci școala fiind în vacanța de Crăciun, colegii se pot deplasa pe 2 zile la Cluj, unde vor putea fi găzduiți în căminele eliberate de studenți. În felul acesta lucrurile cari trebuiau aranjate în August, vor primi aceiași deslogare în Decemvrie. Întârzierea lor de câteva luni nu a alterat întru nimic norocoasa lor înfăptuire, mai ales că astăzi presupunem o profundă înțelegere a stărilor din provinciile unite.

Facem deci apel la toți colegii, cari au drepturi de revindecat, spre a grăbi în susnumitele zile la Cluj, unde se vor pune în discuție cele mai serioase probleme, cari interesează în mod excepțional școala și învățătorii de dincoace de munți. Congresul din aceste zile o să fie o adevărată manifestare în chip ardelelesc, așa cum am știut noi totdeauna să ne dovedim în cele 9 congrese anterioare. — Ordinea, disciplina, discuția serioasă, moțiunile înțelepte și pline de demnitate ne vor fi notele caracteristice ca și în trecut. Dar mai pe sus de toate numărul mare al participanților se denote interesul viu ce purtăm problemelor nerezolvate, cari trebuie să ne țină rândurile strănse și neșovăitoare. Tot ce n'au rezolvat guvernele primului deceniu a României mari, vom supune unei ratificări generale a acestui congres. Și de astă dată avem tăria să afirmăm că toate problemele

specifice provinciilor unite vor fi rezolvite, fiindcă Dl. *N. Costăchescu* noul șef a Portofoliului dela Instrucția publică, în vorbirea program, cu care ș'a luat postul în primire, a declarat : „*Dorința mea este să nu lucrăm numai cu regățenii, ci cu toate elementele țării pentru stabilirea unui echilibru*“. Și nici noi nu voim mai mult. Drepturile garantate prin legi să fie respectate, iar privilegiile asigurate colegilor din vechiul Regat să fie estinse și asupra învățătorimei din provinciile unite. — Pentru o orientare generală și redactarea unor soluții vrednice de importanța problemelor, eu cari se va ocupa congresul nostru, vom cere să le schițăm în câteva note fugare.

1. — Astfel în primul loc se va pune sub largă discuție problema încadrării celor 500 de învățători ardeleni. Aceștia recunoscându-li-se definitivatul trebuie să li se recunoască dreptul la grad. II și grad. I cu 6 și 12 ani împliniți fără nici o altă restricțiune. Având 8 ani de școală normală și Decrete de învățători titulari, au fost pe nedreptul reținuți dela avansările automate, cauzându-li-se anual pagube de 8,877.976 Lei.

2. — A doua problemă de interes general e *Legea pensiilor*, care deși a fost promulgată în 14 April 1925 și are caracter general, nici până astăzi dispozițiile Art. 4. alin. 3. nu se estindă asupra învățătorilor din provinciile unite. Să va cere deci *socotirea dublu a anilor din perioada de războiu*, și delăturarea formelor greoaie ce se întâmpină cu prilejul pensionării. —

3. — A treia chestie, care privește de aproape dascălimea din provinciile unite, este *gradația de războiu*. Aceasta în vârtutea legii, care a înființat-o se acordă numai învățătorilor din vechiul Regat. Ori noi cei din provinciile surori, cari am făcut 4 ani de războiu, lucrând chiar pe fronturi străine la îndeplinirea idealului, pentru ce să nu putem beneficia de ea? Dar cei 150 de voluntari învățători, plecați din garnizoanele lagărelor de prinsonieri și înrolați în armata română din 1917—1919, făcând și campania la Tisa, cu cât sunt mai pe jos decât colegii lor din vechiul Regat? *Legea gradației militare trebuie să se estindă asupra învățătorimei de pe întreg cuprinsul țării*. —

4. — Vom cere apoi să se oprească siluirea învățătorilor fineri, pentru a face un anumit stagiu în teritoriile unite. Să vină cine vrea și să rămână cine poate. A-i forța să ceară catedre, la cari să nu se prezinte, pentru că ai noștrii să le fie suplinitorii lor, este un act neuman pentru ei și immoral pentru ai noștrii. Fiecare să fie liber a-și alege locul unde voește să funcționeze. Această împrejurare îi poate servi ca un bun augur pentru cariera ce și-a ales și prin care voește să fie folositor patriei și neamului.

5. — Vom cere apoi ca în proporția procentului de inspectori școlari numiți în provinciile unite să fie trecuți și dela noi în vechiul Regat. *Teritoriile alipite să fie reprezentate în Consiliul superior al inspectorilor prin oamenii lor, cari cunosc tradiția și problemele regionale ale acestor ținuturi*. — Toți

cei aplicați dincoace de munți, cari dețin posturi înalte în ierarchiile școlare, și cari vor fi dovediți că în timpul exercitării oficiului au avut ținută provocătoare interpretând în mod arbitrar legi, regulamente, ordine și dispoziții ministeriale, să fie înlăturați și descărcați de încrederea ce au abuzat.

6. — Toți membrii corpului didactic, cari îndeplinesc slujbe de directori la căminele ucenicilor, fiilor și ficelor de învățători să fie detașați la aceste locuri, primindu-și în întregime leafa dela posturile lor bugetare.

7. — Vom urgita apoi o salarizare cinstită, cu gradații tot din 5 în 5 ani până la pensionare. Gradațiile să facă parte integrantă din leafă, aplicându-li-se aceiași coeficienți ca și salarelor. Învățătorii rurali se primească suplimentul de localitate și diurne de deplasare. Să se ridice adausurile familiare și anii de serviciu să se reducă la 30. —

Acestea sunt problemele, cari eventual s'ar fi discutat și la Turda. Prin suprimarea libertății cuvântului ele n'au fost abandonate. Din contră, năcazul fiind tot năcaz, au rămas ca numai de aci înainte, să fie cunoscute auctorității școlare superioare și opinii publice. —

Nu ne-au înfricat nici prigonirile ce s'au pus la cale împotriva întregului Birou și a membrilor de seamă din Comitetul central. — Toate le-am suferit cu tăria unor adevărați stoici, convinși că mai iute sau mai târziu vom primi satisfacția. Și aceasta a sosit mai repede de cum am fi crezut. Iar noi am cercat să-i dăm esprimare prin convocarea din nou a congresului pe zilele de 27 și 28 Dec. Presupunem că, e *cel mai respicat răspuns* ce să putea da actului de răsunare. *Și l'am dat așteptând biruința.*

Cluj, la 15 Dec. 1928.

Traian Șuteu  
președ. Asoc.

---

## Pentru profesioniștii vocii.

Profesioniștii vocii profesorii, învățătorii, avocații, magistrații, ofițerii, preoții, artiștii, cântăreții, etc. adică toți acei ce au făcut sau fac din vocea lor un auxiliar indispensabil carierii lor, căci este lesne de înțeles că odată cu o afecție maladivă ce ar compromite vocea niciunul din cei mai sus notați nu-și vor putea continua cariera.

Cele ce vor urma se vor referi în special la profesori și învățători căci din nenorocire aceste afecțiuni devin mai frecvente în această carieră din cauza surmenajului laringelui, care îi tulbură fonațiunea. Cauzele ce produc oboseala organelor de fonație sunt multiple și fiecare din ele au explicații anatomo-fiziologice. De remarcat este însă faptul că acei ce au malformațiuni la nas, buze, limbă, etc., obosec foarte repede când vorbesc.

Maladiile pulmonare deasemenea aduc vorbirii o piedică, o răgușală a vocii, uneori temporală alteori permanentă. Este foarte neprudent faptul că foarte mulți dintre cei ce suferă de această valoare a vocii o socotesc ca ceva trecător, ca o simplă răceală sau iritare și refuză consultul unui medic. Răgușala această temporală venită după un efort sau dintr'o sforțare a laringelui, dacă nu e căutată, duce la compromiterea totală a vocii, pe care o înlocuiește cu un gâjeit, care cu greu mai poate fi curat.

Cei ce suferă de boli pulmonare trebuie să fie cu mare atenție la cele de mai sus, căci pot căpăta o tuberculoză laringeană, și în caz de neglijență consecințele foarte neplăcute.

Afecțiunile respiratorii cronice ca : astma, emfizemul, bronșita, reducând capacitatea aerului expirat accelerează ritmul respirației dând loc la o jenă a vorbirii care după câțva timp devine netolerabilă.

Dintre maladiile laringelui, excluzând paralizia coardelor vocale, laringita acută, ulcerările și tumorile laringene, care aduc imposibilitatea totală de a putea vorbi, laringita cronică provoacă o răgușală intermitentă nealterând vocea decât într'un mod puțin apreciabil și care totuși trebuie să ne atragă atenția, dacă nu cedează după câteva zile de repaos.

Dacă alterarea vocii nu revine decât cu ocazia unei oboseli excepționale, sau din cauza condițiilor atmosferice nu este nimic serios care să ne alarmeze. Dar dacă vocea rămâne prinsă un timp mai îndelungat, dacă nu cedează în urma unei îngrijiri și răgușala se repetă la intervale apropiate și fără cauză trebuie să consultăm medicul, căci laringita tuberculoasă se manifestă sub masca acestor simptome în aparență banale.

Laringita cronică și tuberculoza laringiană sunt cele mai frecvente maladii ce lovesc pe acei cărora vocea le este o necesitate profesională. Dar pentru a ne feri de aceste afecții va trebui să ne supunem la câteva legi de igienă.

Pentru acei ce respiră rău, vorbirea este penibilă căci efortul laringelui este constat și rezultă un adevărat surmenajiu funcțional.

Respirația normală trebuie să se facă *nimic pe nas* căci nasul filtrează aerul ce se introduce în laringe și-l încălzește, apropiindu-l de căldura normală a corpului, atâtă încât să nu fie simțită schimbarea de temperatură. Nasul mai are deci și rolul de sobă a organismului în timpul răcoros pe lângă acela de filtrator. Această nouă funcție a lui este pentru noi de o importanță capitală, căci ne putem ușor închipui ce ar face laringele fără nas, când peste temperatura lui de + 36° ar veni aerul de afară cu o temperatură de peste - 0°. Acelaș lucru ca și când am pune peste o plantă tropicală obișnuită numai cu căldură, zăpadă.

Respirația pe gură este dezastruoasă iarna pentru cele de mai sus arătate, toamna și primăvara pentru umiditatea atmosferică, iar vara pentru praful plin de bacterii pe care fără să



voim le înțrocem în organism. În rezumat să nu respirăm pe gură. Dacă nu putem respira pe nas în mod suficient atunci să ne prezentăm fără nici o întârziere la un specialist care ne va lămuri ce trebuie să facem.

Cele mai frecvente maladii de nas sunt polipii vegetațiile adenoidale, hipertrofiile de comete, cari toate sunt operabile. Aceste toate de mai sus ne împiedică respirația și ne predispun organismul la îmbolnăvirea laringelui și foarte adesea la boli de plămâni.

Vorbirea obișnuită presupune o funcționare normală de organe sănătoase. Dar pentru a ajunge la această funcționare normală care singură asigură o vorbire nevătămătoare trebuie ca profesorul sau învățătorul să facă exerciții de respirație și pronunție. Sunt foarte multe persoane care au organe de fonație și respirație destul de bune dar cari tot obosec. Oboseala aceasta se datorește numai relei întrebuințări a acestor organe.

Pentru normalizarea respirației se vor face exerciții de respirații și gimnastică respiratorie cât mai dese. Această gimnastică ajută plămânului și mărește capacitatea toracică dezvoltând în același timp și organele de fonație. Igiena pulmonară este deci igiena vorbirii. Intre ele este o strânsă legătură.

Dar oboseala vocii poate fi micșorată prin o *tehnică a vorbirii*, care cuprinde câteva norme, care respectate au o influență considerabilă asupra oboselii vocii.

1. Să ne situăm locul de unde vom vorbi în fața unui paravan, perete etc., adică să căutăm ca să avem în spatele nostru un obstacol de felul celor mai sus notate pentruca să întoarcă undele ce zadarnic s'ar răspândi înapoia noastră, către auditor.

2. Să începem a vorbi cu vocea joasă în note grave, pentru a forța dintru început atenția auditorilor căci notele joase pretind din partea auditorilor o mai mare atenție, pentru a putea fi înregistrate, urechile fiind mai sensibile notelor ascuțite. Pe urmă treptat, treptat vom ridica vocea pentru a trezi atenția și ne vom opri la notele de sus care pentru majoritatea vorbitorilor sunt mai puțin obositoare, iar pentru auditor mai ușor de ascultat.

3. Să vorbim *lent și articulat* pentrucă articulația completă protejează vocea. Astăzi aproape la toate conferințele și discursurile se vorbește prea repede. Acest metod este cu totul lipsit de orice percept pedagogic căci noi trebuie să ne gândim că auditorul trebuie să aibă timp și pentru a înregistra și pentru a diseca cele spuse de vorbitor. Dar pe lângă acest dezavantaj acest mod de a vorbi mai forțează și laringele, căci într'un discurs rostit repede trebuie să fii mare maestru ca să-ți ai respirația în mod normal, fără să forțezi laringele.

4. În timpul vorbirii trebuie să ținem capul drept și să privim pe auditor drept în față pentruca undele sonore să le ajungă direct la urechi. În cazul când în camera în care vorbim se găsește o ușă sau un geam deschis, atunci îndreptăm vocea spre partea plină de unde undele se pot repercuta, căci trebuie să pre-

ferim repercuția, altfel fiind expuși ca să pierdem undele în exterior.

5. Inbrăcăminteă să nu ne cauzeze nici o jenă. Să ne ferim de cordoane prea strânse, de gulere tari prea înalte, care aproape ne sufocă, de gulere prea strâmte etc. căci toate acestea aduc funcționarea nenormală a respirației, care la rândul ei se repercutează asupra organelor de fonație.

6. Pe cât e posibil să nu vorbim decât în picioare, pentruca jocul plămânului să se facă în mod mai liber.

7. Să ne ferim cât mai mult de a celi, iar atunci când nevoia ne va cere un citat, cetirea să se facă fără o pauză prea mare și în așa fel încât undele sonore să treacă pe deasupra cârții. Cetirea e foarte obositoare și din această cauză să se caute ca pe cât va fi posibil să fie înlocuită cu libera vorbire.

8. Să vorbim numai dupăce digestia este terminată.

9. Să nu trecem cu vocea din tonalitatea notelor joase la cele de sus, și invers, cu vocea prea ridicată și prea brusc cum adesea se observă, căci atunci respirația pe nas va fi insuficientă și vom inspira pe gură, dând astfel loc la o mulțime de inconveniente laringelui, care se va simți nemulțumit fie de praful din aer fie de răceală, fie de umezeală.

10. Dacă gura ne este uscată, vom lua înainte de a vorbi o bomboană care ne va excita secreția salivară.

Cele de până acum sunt în rezumat o parte din normele ce trebuie să călăuzească pe profesionistul vocii. Ele rezumă „Les conseils pratiques a un orateur“ a D-rului Marage precum și capitolul „Hygiene des maitres“ a D-rului H. Mèry și D-rului Gènvrier, completate cu îndrumări luate din conf. rostită de D-l Prof. Dr. Predescu Rion la încheierea cursurilor de nas, gât, urechi în anul 1927-1928.

*George Satos.*

## Atitudinea învățătorului în fața satului.

### 1. Introducere.

Reușita muncii extrașcolare a învățătorului depinde în mare măsură de autoritatea pe care a știut să ș'o câștige în fața satului. După cum în clasă metodele valorează atât cât știe să pună în ele cel ce le aplică, tot așa multele mijloace de muncă extra-școlară vor valora atâta cât autoritatea morală a celui care le mănuește. Această autoritate la rândul ei depinde de personalitatea și purtarea învățătorului în fața satului în orice loc și moment.

Las la o parte această personalitate căci calitățile sufletești se nasc și nu se schimbă prin sfaturi și îndrumări, și mă ocup numai de purtarea învățătorului pe care ș'o poate croi singur după concepție proprie ori sfaturile altora. Școlile normale ne-au

pregătit pentru munca din clasă în mod mulțumitor, dar nu ne-au dat aproape nimic în ceiace privește viața și purtarea noastră în mijlocul satului; a lăsat pe fiecare să-și croiască acest drum după cum îl va tăia capul, ori după cele văzute și auzite dela alții. Scriind aceste rânduri, mă gândesc să dau colegilor tineri câteva îndrumări prețioase pentru primii pași făcuți în lume. Sfaturile celui pățit nu pot fi nici când de prisos, căci lipsa de experiență poate împinge chiar și pe cel mai precaut tânăr la săvârșirea unor greșeli cari să-i zdruncine autoritatea și cu ea viitorul de învățător.

Dat fiind situația excepțională a învățătorului care trebuie să fie model în toate, un singur pas greșit ce l'ar face se răzbună cu vârf și îndesat.

După cum piatra aruncată de un nebun în fântână nu poate fi scoasă de 10 înțelepți, tot așa greșală, învățătorului făcută într'un moment de uitare de sine, nu poate fi reparată în ani de muncă și căință.

Onoarea și autoritatea învățătorului, se câștigă cu greu, dar se pierde ușor și odată pentru totdeauna.

E ca și un vas de sticlă pe care nu-l mai poți cârpi când s'a spart, ca cursul unui râu ce nu se întoarce înapoi și ca anii vieții noastre cari odată trecuți nu-i mai avem.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## 2. *Învățătorul, preotul și biserica.*

Cel dintâiu și cel mai puternic sprijin al învățătorului este preotul cu care se-nțelege perfect.

Preotul și învățătorul, sunt singurii și adevărații factori culturali ai satelor cari au aceeași menire căci amândoi urmăresc ridicarea vieții morale, intelectuale și economice a satului. Unul are ca mijloc școala, celalalt biserica și ambii, viața întregului sat cu tot complexul ei de bucurii, năcazuri și nevoi.

Preotul și învățătorul să-și fie colaboratori, dezinteresați și vrednici tovarăși de muncă. Unde n'ar răzbi puterea unuia să triumfe forțele lor unite și inimile lor înfrățite. Pentru acest fapt nu pot sfătui îndeajuns pe cei doi conducători spirituali ai satului, să-și întindă mâinile frățește. Să-și unească puterile și în acest mod să ducă cu mai multă vrednicie sarcina grea ce li s'a încredințat.

Tara și neamul s'a pus mari speranțe în munca învățătorilor și preoților, s'ar fi trist ca aceștia să nu răspundă în mod demn chemării lor și să nu caute toate mijloacele pentru o reușită cât mai înălțătoare. Iar una dintre condițiile esențiale e fără îndoială buna înțelegere dintre preot și învățător și felul în care vor ști să se sprinjine reciproc.

Lucrul nu e ușor. Unul are un interes care nu e tocmai spre folosul și placul celuilalt, iar acesta o ambiție pe care cel dintâi, pe dreptul ori nedreptul, nu o crede îndreptățită. Și e de ajuns o mică scântee ca pulberea împrăștiată să iee foc, ne-mulțunirea să explodeze, sfărâmând armonia și pacea sfântă

dintre cei doi apostoli ai satului. Din acest moment apostolia lor e un slab apostolat, iar influența lor asupra poporului începe să slăbiască ori să se transforme din bine în rău. Unul divulgă, scăderile și păcatele, reale sau închipuite ale aversarului, pentru a-l discreditat. Celalalt la rândul său nu se lasă mai pe jos, ci caută să răspundă tot cu aceleași mijloace. Și iată poporul împărțit în tabere adverse, iar conducătorii săi spirituali propagând în loc de cultură *ignoranță*, iar în loc de pace *dusmănie*.

Incurcați în luptă, cei doi adversari dau înainte, până cad oboșiți, peste ruinele muncii lor din vremuri bune.

Cei conștienți îi compătimesc, ușuraticii îi râd. Chiar ei înșiși, se conving în cele din urmă de sterilitatea luptei și se îngrozesc de rezultatele ei dezastruoase.

Sfatul ce se poate da nesocotitorilor cari n'au știut să se oprească decât la acest sfârșit dureros, e ca să-și întindă mâinile de adio și părăsind satul în aceeași zi să se îndrepte unul spre apus iar altul spre răsărit.

În urma lor, în locul unui câmp cultivat, va rămânea un câmp de luptă cu înfățișarea lui ce inspiră numai groază și milă.

Urmașii lor, după muncă lungă și conștientă, vor reuși poate să curețe teatrul luptei de resturile cei dau un aspect de nesuferit. Chiar pe meleaguri streine fiind îi va urmări mostrarea conștiinței pentru că au tulburat liniștea sfântă a unui sat, ș'au distrus încrederea sâtenilor în conducătorii lor naturali.

Iată dar, cum reese prețul neînchipuit de mare al armoniei între preot și învățător, prăpastia înfiorătoare ce-o deschide neînțelegerea de cele mai multe ori prea puțin justificată.

În propriul lor interes, ș'al țărmei ce păstorește, cei doi luminători ai satului ar trebui să lupte din răspuțeri pentru păstrarea păcii aducătoare de roade îmbelșugate.

Să-și facă unui altuia unele concesii, să-și înăbușe cu strășnicie ambițiile semănătoare de furtună și să-și ierte micile greșeli de care nu e scutit nimeni. Preotul să nu să simtă jenat a considera pe învățător ca coleg și colaborator indispensabil și ca tovarăș credincios, iar școalei ca instituțiune să-i dea lot respectul și sprijinul meritat și desinteresat.

Aceleași obligații revin apoi învățătorului față de preot: stimă față de persoană și familie și respect față de biserică și dependințele ei.

Învățătorul va trebui să cerceteze biserică cu punctualitate să cânte în strană sau în cor cu elevii, și să săvârșească cu pietate tot ceremonialul păstrat de tradiția noastră creștinească. Nu fac aici apologia creștinismului și lasă învățătorului libertatea să creadă ce vrea despre adevărurile dogmatice sau formele ritului, ca particular, dar ca învățător nu. Ca învățător trebuie să fie de model în orice timp și în orice loc, și deci în fața lumii îi pretind să fie creștin bun pentru datoria lui de cultivator al sentimentelor nobile și pentru sprijinul și respectul ce datorează servitorului altarului.

### 3. *Invățătorul și sătenii.*

Cum să se poarte, ce atitudine să ia învățătorul în fața sătenilor, e o chestie căreia nu i se poate da un răspuns potrivit decât după o adâncă chibzuială. Știind cât e de mare puterea exemplului, învățătorul va căuta ca persoana sa, acțiunile și chiar lucrurile sale din orice moment și orice loc să aibă o rațiune și un rost și să poată fi luate de model de cei cari le văd.

#### a) *Situația proprie, morală și materială.*

Întâiu să fie de o cinste exemplară în toate, căci această cinste a învățătorului, ca și nevasta cezarului nu-i permis să fie nici măcar bănuită. Cinstei lui, e încredințată o însemnată avere publică, constând din clădirea școlii, mobilierul și materialul didactic, iar în unele cazuri, cassa și alte bunuri ale comitetului, pentru cari el trebuie să poată răspunde ori când materialicește și moralicește în fața superiorilor și sătenilor. Dacă din aceste lucruri, va lăsa să se înstreineze numai valoarea infimă a unui ac, indiferent dacă această înstrăinare se va face în favoarea lui sau altuia, onoarea lui e pătată și autoritatea i se clatină pe drept cuvânt, căci n'a știut să răspundă în mod demn încrederii ce i s'a acordat. Și din nenorocire aceste cazuri când un învățător a dovedit că nu e vrednic de această încredere în ultimii ani n'au fost tocmai rari, mai ales printre colegii suplinitori; fie că abaterile le-au săvârșit în averea publică fie c'au păgubit pe particulari.

Gestul lor nesocotit e din cale afară de trist, căci pe lângă că s'au zdrobit viitorul de oameni onesti, au pătat și bunul nume al tagmei care i-a adăpostit și i-a îmbrățișat cu căldură.

În legăturile cu particularii, mai bine tu ca învățător să știi c'ai dat cuiva peste ceiace se cuvenea, decât el să poată spune c'a rămas păgubit din partea ta. Dealtfel învățătorul să se ferească de transacțiuni industriale și comerciale. Cariera și cinstea lui de educator moral și intelectual nu se poate împăcă cu apucăturile negustorești, și nici nu poate suporta bănuelile ce pe dreptul ori nedreptul planează asupra acelor.

Puțina leafă lunară, singurul lui izvor de câștig și mijloc de existență, să și-o administreze cu multă chibzuință pentru ași putea acoperi cu modestie toate nevoile imperioase pentru a nu fi avizat la ajutorul nimănui.

Dacă unii dintre săteni i-ar oferi, din motive sincere ori ascunse, diferite alimente, el să le primească numai în schimbul prețului, căci altcum ajunge într'o situație umiltoare, și-și pune în joc independența de atitudine și acțiune.

Gândindu-ne apoi la mentalitatea îngustă a țăranului care nu prețuește nimic mai mult ca bogăția, și din contră nu disprețuește nimic mai mult ca sărăcia, nu te plânge nicicând de lipsă, desi aceasta te paște aproape în permanentă. După avere nu-ți bate capul că n'ai s'ajungi la ea nicicând, dar caută să

apari în fața țaranului ca scutit de grija zilei de mâine. Nu trădă nici situația ta și nici slaba considerație ce ți-o dă statul.

Imbracă-te în aparență, iar realitatea tristă păstrează-o pentru tine și colegii tăi, căci singuri sunți în măsură să te înțeleagă și să nu te disprețuiască pentru că statul nu-ți dă strictul necesar unei vieți la care ai avea dreptul pentru munca ta și locul ce-l ocupi în societate.

### b) *Invățătorul ca funcționar și cetățean.*

Ca funcționar învățătorul să fie omul datoriei, iar ca cetățean cel mai supus rob al legii. În interesul școlii și al învățământului să pretindă părinților trimiterea regulată a copiilor la școală, dar în același timp el însuși să fie model de punctualitate nelipsind decât în caz de forță majoră. În caz contrar să compromită pe sine și puterea legii.

Acolo unde sfatul și blândeța nu sunt suficiente, să recurgă fără întârziere la pedepsele legii, pe cari să le aplice cu energie, dar nu cu patimă, părtinire ori brutalitate, căci asemenea apucături necivilizate ar putea să-i aducă surprinze neplăcute.

Ca om cu carte, va primi fără îndoială din partea țaranilor o mulțime de întrebări privitoare la greutățile vieții de după război, la neorânduiele funcționarilor mari și mici, întrebări privitoare la jafurile averii publice, despre cari li s'a spus ori cetit?

Iată-l dar pe învățător între ciocan și nicovală : departe adevărilor triste, crude, iar de alta datorința de a întări credința celor mici în puterea, vrednicia, și durabilitatea statului nostru.

Călcându-și pe inimă și făcându-se c'a uitat toate aceste lucruri slabe, care din nenorocire au fost așa de multe în primii zece ani de viață a României întregite, el va fi un optimist.

Va îndemna pe nemulțumiți să se împace cu soarta arătându-le că greutățile bântuie în toate părțile că nu există pădure fără uscături și că nu trebuie să ne pierdem nădejdea în forța de viață și regenerare a neamului nostru și în oamenii buni, cari din fericire nu ne lipsesc și cari tot va trebui să învingă în cele din urmă, după cum raiul a învins iadul și lumina întunericul.

S'aici ca și la starea lui materială, durerea și îngrijorarea pentru viitorul țării să și-o păstreze pentru sine, iar în fața popoului să apară înbrăcat în haina încrederii, cusută cu florile frumoase ale speranței la mai bine.

De apelo tulburi ale politicii să se ferească ca de foc, să nu îndemne sătenii în mod stăruitor, către un partid oarecare, căci cerșindu-le voturile pe lângă că s'a pierdut independența de acțiune, ajungând datornicul celor ce i-au oferit voturile, tot lui au să-i aducă învinuiri atunci când guvernul pentru care au votat nu le va îndeplini toate, pretențiile.

Independența să-i fie un punct de onoare și mândrie : iar când cineva, fie acela chiar superiorul lui ierarhic, ar încerca să-i înpună o atitudine contrară credințelor sale, să aibă curajul

să-și afirme cu tărie convingerile și să-i spună vânătorului de voturi prin constrângere și abuz de putere, că dacă e funcționar apoi e funcționarul statului, și al țării.

Iar dacă un partid deține guvernul, puterea aceasta i s'a încredințat de către cei în drept, spre a o folosi în interesele țării, iar nu pentru stocarea voturilor prin teroare.

c) *Alte raporturi între învățător și săteni.*

Învățătorul să-și aleagă locurile pe cari le cercetează și oamenii cu cari stă de vorbă; să se ferească ca de foc de crăsmă sau alte adunări prea sgomotoase, se înconjoare persoanele prea sfătoase și cu pretenții de deșteptăciune. Acești din urmă în ambiția lor nătângă, întotdeauna vor susține o părere contrară celei propusă de învățători și încercarea de a-i convinge ar fi muncă în pustiu. Vor nega mereu chiar când i-ai zdrobit cu argumentele, căci ambiția și încăpățănarea lor prostească întrece comunul.

Peste tot, sfaturile sau orice alte conversații să-ți fie scurte și pe cât posibil ca caracter instructiv. Să vorbești apoi numai când ești ascultat cu destul interes, iar la caz contrar mai bine taci.

Preferă să-ți spună că ești mândru și scump la vorbă, decât ca vorba ta să ajungă o marfă ieftină de toate zilele. Pe la casele lor să-i cercetezi cât mai rar, iar atunci pretinde să ți se dea toată considerația cuvenită rangului. Nici odată să nu te pui cu sătenii la băutura, la joc de cărți, ori palavre despre alți săteni;

În casa ta să-i primești cu bunăvoință și ospitalitatea caracteristică Românului; să-i întrebi de familie și despre grijile lor, dar nicidecum să nu lungești vorba prea mult despre tine.

Persoana ta ș'ai tăi, lipsurile, durerile și greutățile carierii, nu le împărtăși niciodată sătenilor veniți la casa ta sau întâlniți în drum, ci mai bine să-i ținem străini de ele. Rămâi recunoscător celui ce ți-a făcut un bine oarecare, sau îți e deosebit de binevoitor, dar nicidecum să nu părtinești pe unul în defavoarea altuia; dușmanii lui să nu fie și dușmanii tăi, căci deși i-a greșit lui, tu n'ai motiv să-l urăști, de vreme ce nu te-a vătămat cu nimic.

Ai să recurgi la mici servicii din partea lor, după cum și ei au să recurgă la lucrul mâinilor și minții tale, cerând să le faci unele acte publice, ca contracte, ș. a. Plătește fără întârziere sau scădere celui ce te-a îndatorat câtuși de puțin prin munca mâinilor, a vitelor sau orice alt seerviciu, dar la rândul tău să-ți pretinzi și tu plata cuvenită. Să nu cazi în greșala de a lăsa una pentru alta, mai ales când între cele două servicii, al tău și al lui, intervine impulsul, cu cadrul uitării.

Dacă pentru lucrul tău nu ți-ai luat plata cuvenită, ori ai lua o sumă infirmă, vrând să dai pe filantropul, te înșeli grozav, țăranul în incultura lui, cu puține excepții, îți disprețuește lu-

crul, persoana și învățătura atunci când ai lucrat gratis, ori pentru o sumă de nimic.

### 5. *Incheere.*

Aceste sunt sfaturile ce dau colegilor în ce privește purtarea lor în mijlocul satului, rugându-i să le primească ca îndemnuri izvorite din sinceritatea inimii și puțina frământare a minții care mi-a dat posibilitatea să le torn în forme potrivite.

Din cele expuse, nu m'aș mira dacă cineva mi-ar aduce învinuirea că îndemn învățătorii la separatism, mândrie și îngâmfare față de săteni și că de bună seamă pătimesc singur de aceste păcate. Îi rog întâi să nu înțeleagă prin atitudinea recomandată de mine nici mândrie nici îngâmfare, ci o stare mult mai simplă și nevinovată; mă voi scuza apoi de această atitudine, repetându-i că numai pe această cale mă pot ținea la o înălțime de unde cuvântul meu să cadă cu toată greutatea necesară. Ca om mi-ar plăcea de bună seamă mult mai mult, o intimitate ca sătenii de toate vârstele, căci mi-ar mai îndulci viața de pustnic atât de neplăcută vârstei de 22 de ani; îmi jertfesc însă și această plăcere alături de celelalte puteri de muncă, spre folosul școlii și al culturii poporului românesc. Să sperăm că prin munca noastră a celor de azi, mentalitatea țaranului din viitorul apropiat se va schimba în bine și va permite învățătorului în mijlocul satului o viață lipsită de separatismul de azi, fără a-i periclită prin asta autoritatea.

Ghișiș, 9 Nov. 1928.

*Ștefan Trătaru.*

## Lucrul manual în țările Apusului)<sup>1)</sup> (Scriere postumă)

*Domnule Ministru!*

Conștient de datoria luată, de a vă face un raport asupra călătoriei mele de studiu întreprinsă în vara anului 1893 în străinătate pentru Lucrul manual, v'am comunicat la reîntoarcere, cumcă rezultatele observațiilor mele voiesc a vi-le prezenta într'un studiu comparativ mai amănunțit, arătând totodată și întocmirile ce sunt de făcut în privința aceasta la noi în Țară conform progreselor, la cari streinătatea a ajuns.

<sup>1)</sup> *Raport* asupra călătoriei de studiu în chestiunea lucrului manual făcută dela 15 Iunie—15 Septembrie 1893 de George Moian fost profesor la seminarul central în București în țările: Elveția, Franța, Belgia, Danemarca, Suedia și Norvegia, Germania și o parte din Austria și Ungaria, care s'a prezentat Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice; unde s'a înregistrat la direcțiunea I. sub Nr. 5590 15578 și care pe cale diplomatică a fost cerut și de guvernul Bulgariei.



Pentru alcătuirea acestui studiu vă ruga-i D-le Ministru, a'mi acorda un oare-care termen mai lung, ceiace ați și binevoit a accepta.

O durero de ochi însă destul de acută, ce'mi-o atrasesem mai târziu, din cauza aglomerării oupațiunilor, mi-a făcut imposibilă ori-ce lucrare în scris în timp destul de îndelungat. Despre această calamitate v'am înștiințat deja la timp, D-le Ministru, rugându-vă a'mi dărui înalta D-v. indulgență.

Voind a satisface acum fără multă întârziere înaltul D-voastră ordin, de a vă înamta cât mai grabnic un raport în chestiunea menționată mai sus., viu cu respect, D-le Ministru, a vă prezenta aici acel raport în rezumat, rămânând a da publicității mai pe urmă studiul meu întreg, după planul, care, mi'l-am formulat deja și precum sunt convins că va fi nu numai de interes, ci și de folos pentru promovarea progresului Lucrului manual în diferite institute la noi în Țară.

Insist, D-le Min., asupra cuvântului *resumat*, căci ori cât ar avea acest raport aparența de relație amănunțită, el nu e decât o schițare în linii mari a celor văzute de mine în streinătate și cari pot interesa direct și în mare măsură țara noastră în direcția unei organizări temeinice a învățământului Lucrului manual.

Timpul călătoriei în chestiune a fost dela mijlocul lui Iunie până la mijlocul lui Septemvrie, 1893.

Țările în cari am vizitat diferitele stabilimente de cultură, găsite mai de interes pentru scopul urmărit, au fost: Elveția, Franția, Belgia, Danemarca, Suedia și Norvegia, Germania și în parte Austro-Ungaria.

## I.

În ELVEȚIA sunt două direcțiuni în practica Lucrului manual educativ.

*Elveția germană* a adoptat sistemul din Germania, așa precum acesta a fost combinat la introducerea lui în școală. Specialitățile practice aci sunt : cartonagiul, tâmplăria și sculptura geometrică. Din acestea modul de practică al cartonagiului e superior celui al celorlalte specialități :

*Elveția francesă* a făcut în această privință progrese înbucurătoare. Aci și în special în cantonul Genevei s'a adoptat mai cu deosebire practica din Franția, ținându-se seamă în mare parte și de progresele Nordului. Specialitățile aci sunt : cartonagiul, lucrări de metal (sirmă și cercuri de fer), și tâmplăria. Aceste specialități se practică atât în școalele rurale cât și în cele urbane, confecționându-se obiecte trebuincioase instrucțiunii în școală și pentru scopurile casnice, cu deosebire numai, că în școalele rurale se confecționează obiecte acomodate trebuințelor dela sate, iar în cele urbane se fac lucrări aplicabile la necesitățile locuitorilor dela orașe.

Lucrul manual e obiect obligator de instrucțiune și se predă în câte 4 oare pe săptămână, cel puțin.

Găsesse de interes a aminti aici întocmirea inspecției asupra instrucțiunii în Lucrul manual, în Cantonul Genevei. Inspectorul special pentru acest obiect controlează cu multe scrupulozitate atât modul de predare al materiei de instruire, cât și partea administrativă a materialului tehnic, precum și ordinea interioară și exterioară a ocupațiilor manuale. El face inspecția chiar și în absența profesorului, având pentru sine rezervate al doilea rând de etaj atât la ușile camerelor destinate lucrărilor manuale, cât și dela dulapurile, în care se țin uneltele și obiectele nedeterminate ale elevilor.

Pentru înlesnirea participării institutorilor și învățătorilor la cursurile speciale de Lucru manual se dau aceloră îndemnisații suficiente plătite în jumătate de consiliul federal și în jumătate de Canton. Măsura, după care se împart aceste indemnisații, este astfel precisată, că suma, votată de Canton e dublată la egal de stat pentru unul și același institutor.

Înainte de a încheia expunerea relațiilor mele asupra Elveției, (în a menționa ceva asupra muzeului școlar numit „Biblioteca generală a școlilor (Allgemeine Schulbibliothek) din Berna“.

Această bibliotecă este foarte bogat asortată cu tot, ce aparține învățământului: cărți, atlasuri, hărți geografice, bănci, colecțiuni de minerale, lucrări manuale etc. etc. În special secțiunea lucrărilor manuale este înzestrată cu colecțiuni aproape din toate sistemele existente până acum în bransa acestui nou obiect de învățământ.

Orî care membru al corpului didactic din întreagă Elveția poate se aibă în interval de 24—48 oare tot ce dorește. Modalitatea de înmânare este așa de practică și ușoară, încât cu a-nevoie s-ar putea găsi alta mai potrivită decât acestea. E de ajuns a scrie profesorul o carte postală la adresa Directorului bibliotecii și imediat se expediază obiectul cerut, însoțit de un bilet cu firma bibliotecii la adresa respectivului, fără nici o formalitate carea de altfel numai ar îngreuija manipulațiunea. Biroul poștei de destinație înmânează obiectul pe lângă chitanță de primire destinatarului. Acesta la timpul său întoarce biletul de adresă pe pachet și, fără a scrie un cuvânt măcar, predă pachetul la poștă reluându-și chitanța menționată mai sus. Aceste pachete se expediază nefrancate.

Câte avantajii ar avea această procedură și la noi în țară, tin de prisos a insista să o mai arăt.

În FRANȚIA. Lucrul manual în școlile primare ca obiect obligator este introdus prin legea din 28. Martie 1882. Până pe la anul 1890 acest obiect a fost practicat într'un mod puțin corespunzător scopului său educativ, pe care îl are și trebuie să-l aibă așa precum îl prevede și însași legea. La aceasta au contribuit mai multe împrejurări, cari de alt-fel ar fi putut și lipsi. Clauzele principale ale acestui neajuns au fost cam următoarele:

1.) *Industriașii puneau pedeci* practicei acestui obiect din teamă de concurență. Pentru a convinge însă pe industriași, că prin practica Lucrului manual nu li se face nici o concurență, se făceau în școală numai exerciții, cari după examinare se suprimau; dacă d. e. se sculpta o planșetă, fața sculptată se tăia din nou dându-se la rindea ca elevul să o sculpteze iarăși. Această procedură nu a putut avea lungă viață neconcordând cu principiile pedagogice.

2.) *Era lipsă de profesori pregătiți*, pentru predarea acestui obiect, dar, ceia ce era mai rău, a fost împrejurarea, că unii dintre aceștea, nefiind destul de lămuriiți asupra scopurilor, poziției și însemnătății acestui obiect, *lucrau întradins pentru distrugerea lui*.

Spre înlăturarea acestor neajunsuri s'au aplicat industriași pentru predarea Lucrului manual în școli, care dispoziție vine în conflict direct cu principiile pedagogiei. A pune în școală pentru îngrijirea educațiunii și instrucțiunii tinerimii — două probleme pe cât de sublime pe atât și de grele — oameni nechemati, oameni fără nici o pregătire în direcțiunea aceasta, înseamnă a disconsidera cu desăvârșire tocmai acele principii, cari au a regula și a conduce întreaga lucrare a școlii.

3.) In fine un alt neajuns a fost și împrejurarea, că *vederile primului inspector general de Lucrul manual, Salicis*, nu au fost în deplină conglăsuire cu adevăratele baze, pe care trebuia pusă chestiunea aceasta, atât de importantă pentru educațiune și instrucțiune.

Azi s'au convins cei neștiutori că Lucrul manual în școală nu taie veniturile industriașilor, ci din contră, le dă acestora un element pregătit în așa măsură, încât învățaceii de industrie dela început pot fi aplicați la lucru cu deplin succes, ajungând astfel în scurt timp la perfecțiunea, ce le-o permite arta. S'a convins și corpul didactic, că Lucrul manual, nu numai nu e povară, ci un mijloc puternic de cultură și de moralitate, dezvoltând priceperea și interesul de studiu la elevi și astfel înlesnindu-li-se lor înșiși (profesorilor) munca — de multe ori — prea amară — în instrucțiune.

Dacă e permis a aduce aceste împrejurări în oarecare conexiune cu împrejurările noastre din țară, în fața lipsei de interes, ba chiar în fața cunoscutului dispreț, ce întâmpină Lucrul manual la o parte din societatea noastră cultă, ar resulta — vorbind psihologicește — sau că lipsesc chiar și cele mai rudimentare cunoștințe asupra acestui obiect, în special a cuprinsul lui, cari cunoștințe ar trebui se provoace o atențiune oare-care — fie chiar în măsură minimă, — spre a cerceta mai de aproape și a cunoaște natura, cuprinsul și forma unui lucru nou și apoi se pronunța asupra lui într'un mod ori într'altul; sau că societatea întreagă are dela început deplină convingere despre binefacerile obiectului în chestiune, dându-le tocmai prin tăcere toată aprobarea sa, ne permițându-i celelalte ocupațiuni

ale vieții să sacrifice și în această direcțiune o parte din timpul și energia de muncă, de care dispune.

Cred, că-mi dați voce să observ aci, că noi nu ne putem permite luxul a pierde timp și energie prin îngreuiarea cursului natural al activității noastre culturale. Noi trebuie să alergăm, să accelerăm pașii noștri, spre a nu rămânca în urma celor ce au apucat deja cu pași mulți înaintea noastră în privința aceasta.

O maximă veche zice, că învățătura cea mai eficientă e cea scoasă din experiențele altora. Aplicând acest adevăr la Lucrul manual, urmează a începe practica acestui obiect de acolo, unde a ajuns deja streinătatea cultă, iar nu a face același început cu multe lui încercări și experiențe păgubitoare, care le-au făcut cei ce au trecut deja peste aceste greutăți.

Urmând ca inspector general pentru Lucrul manual după moartea lui Salicis, dl. René Leblanc, acesta, în claritatea vederilor sale, a dus obiectul din chestiune pe calea lui cea adevărată. Prin cursuri ordinare și extraordinare a succes acestui bărbat a pregăti corpul didactic în așa măsură, încât poate numai 2-3 la mie din școlile primare nu vor fi având încă acest obiect în practica lor de instrucțiune.

Organizația Lucrului manual este pe scurt cam următoarea: Este instituit special pentru acest obiect un inspector general, iar în departamente câte un inspector pentru Lucrul manual și altul pentru celelalte obiecte de învățământ.

Orașele mai mari au pentru sine aparte câte un inspector de Lucrul manual și altul pentru celelalte studii, Parisul are 3 inspectori pentru Lucrul manual, dintre cari un inspector și un subinspector îngrijesc de partea didactică, iar celalalt de partea administrativă economică a acestui obiect. Profesorul are pe lângă sine un ajutor, recrutat dintre industriași, care sub ochii mijlociți ai aceluia prevede pe lângă partea administrativă economică a atelierului și partea didactică, întru cât cel dintâi nu poate ajunge.

Atelier are fiecare școală; cele mai multe au însă câte două ateliere, precum e și în țările de nord ale Europei, unul dintre ateliere e destinat lucrărilor de metal, iar celalalt tâmplăriei, cartonajului și altor exerciții.

Specialitățile practice sunt: tâmplăria, cartonagiul, lucrări de metal, strungăria și modelagiul; în unele părți se lucrează și sculptură și ceva din împletituri de pae și nuele. Orele de instrucție în exerciții manuale sunt câte 6-10 pe săptămână.

Programul de instrucție este în genral același pentru toate școlile; cu toate acestea — după împrejurări locale și după gradul de pricepere al institutorului — diferă ici-colea în oarecare formă.

Ca școală bine întocmită aduc aici ca exemplu cea din Paris, Rue St. Denis 221, al cărui director, E. Schmitt, are autorizație specială a-și aranja programul lucrărilor tehnice manuale

după vederile lui proprii, cu orice abatere dela programul oficial. Școala, numită a lui Salicis, din Rue Tournafort (Paris), are particularitatea, că se estinde prea mult în amănuntele industriei și lucrările sunt aproape exclusiv numai exerciții. Aceste două împrejurări sunt de natură a face ca școala să-și peardă caracterul ei pedagogic de cultură generală.

Trebuie să zic câteva cuvinte și asupra muzeelor pedagogice. Precum am vorbit despre muzeul ped. din Berna, tot astfel sunt organizate și în orașele principale ale Franciei. În Paris sunt două asemenea muzee: unul al orașului și altul al Ministerului de Instrucție. Cel din urmă, care e înființat de inițiatorul Lucrului manual, Salicis, are niște întocmiri vrednice de toată admirașinnea. Acolo se găsesse cărți și rechisite de școală din toate obiectele de învățământ și în toate limbile popoarelor mai culte ale Europei. În acest muzeu se fac concursurile și experimentările din fizică și chimie din partea studenșilor în cabinete separate. Colecșioni de Lucru manual se găsesse atât în acest muzeu cât și în cel al orașului.

În BELGIA Lucrul manual a intrat în organismul învățământului public la 1885. Prin cursuri extraordinare și ordinare au fost pregătiți institutorii și învățătorii în așa măsură, că astăzi nu mai există nici un institutor, sau învățător, care să nu aibă complete cunoșșințe asupra acestui obiect și să nu le predea în școală. Institutorii și învățătorii, după învățarea Lucrului manual, erau supuși unui examen special atât din practică tehnică manuală, cât și din teoria acestui obiect; pe baza acestui examen obșinea diplome de capacitate, care îi îndreptășese apoi la primirea unei sume de 400 franci ca adaus anual la salarul lor de mai înainte.

E caracteristică împrejurarea, că era o afluență colosal de mare la participarea cursurilor extraordinare din partea institutorilor și învățătorilor, de aceia guvernul s'a simșit oare-cum forșat de însuși zelul învățătorimei de a accelera instruirea acesteia în noul obiect de învățământ. Ca dovadă despre aprecierea Lucrului manual în timpul din urmă, cred suficient a menșiona, că chiar familii distinse din înalta societate belgină se ocupa cu predilecșione cu Lucrări manuale. Așa d. e. Unele din cele mai vechi familii nobilitare, ca de Spoel berch și d'Urșel au învățat și lucrează sculptura cu o pasiune rară. Astfel de exemple sunt și în Suedia, Anglia și Rusia.

Specialitășile practicate sunt :

Modelagiu, lucrări cu beșșoare, cartonagiu, lucrări în lemn. În școala normală — bine înșeles — se predau aceste dexterități mai pe larg și pe lângă ele și teoria Lucrului manual (principiile ped. și explicașioni asupra lecșiilor practice).

În privinșa rezultatelor practicei Lucrului manual, dela introducera lui în școale până acum, savantul bărbat de școală, dl. Słays, direct. Școalei normale din Bruxelles, cel dintâi, care a inaugurat, era practicei obiectului în chestiune, caracterisă

cu multă satisfacțiune și entuziasm schimbarea în bine a educațiunii și instrucțiunii tinerimei în timpul din urmă.

Reproduc aici pe scurt câteva păreri ale sale, ce mi le-a comunicat cu cea mai fermă convingere asupra rezultatelor obținute de el până acum prin practica *Lucrului manual*. „Înainte de introducerea *Lucrului manual*“, zise dl. Shuys, „am constatat la cei mai mulți din elevii mei, la cei din școala normală ca viitori institutori și la cei din școala primară, *dispreț* pentru lucru material, considerat ca *muncă servilă inferioară*; acest dispreț se întindea, firește, fatal asupra celor ce-l exercitau. Acesta e sentimentul, așa zicând al învățaților pentru muncitori și țărani, din cauza căruia aceștia sunt considerați ca inferiori în ordinea socială pentru tinerii și tinerile, cari au primit educație în formă pur literară și științifică tehnică. Pentru acești tineri a pune un șort și a lua în mână un instrument oarecare pentru o trebuință materială (a încărea un car de fân, a drege o mobilă, a curăți o ocaie, a transporta o greutate, a cârpi o haină, a coase un nasture etc.) ar fi se iei rangul unui servitor sau al unui salabor! Am auzit institutori declarând, că nu convine demnității funcției lor de a lucra ca niște muncitori!

Acest sentiment, rezultat al unei educațiuni false, a dispărut prin introducerea *Lucrului manual* care a dat elevilor idei sănătoase asupra valorii și demnității muncii.

Astăzi gândul intim al elvilor mei se poate exprima astfel: *Orî-ce lucrare folositoare e demnă de omul liber.*

Lucrările folositoare — ori de ce natură ar fi — sunt echivalente în demnitate.

Lucrare manuală, bine condusă, nu divisată, e interesantă, atregătoare și formează o frumoasă aplicare a inteligenței omenești.

Acestea sunt observațiunile unui bărbat luminat și cu întinse experiențe asupra stării sociale a țării sale.

Dacă voiu afirma, D-le Ministru, că subsemnatul au făcut tot asemenea experiențe aici la noi în țară, sunt convins, că mă veți crede — pe o scară, — firește, mult mai înaltă, veți fi avut, de sigur și D-Voastră prilejul de a simți impresii de genul acesta. În special la una din cele două școli normale, la care funcționez ca profesor de *Lucru manual*, deja de trei ani de zile, am făcut experiențe vădite în acest sens. Las, că la început elevii (deși nu toți, dar partea cea mai mare) prindeau numai în silă și cu dispreț unealta în mână, spre a începe vre-o lucrare, asupra căreia le dasem deja explicațiunile necesari. Astăzi, cu toate-că în parte a început a dispărea acest neajuns, au rămas totuși unele urme de asemenea aprecieri scălciate în capetele unora dintre ei, căci protestară odată, nu principial în contra *Lucrului manual*, ci în contra unei specialități numai pe motivul, (căruia, deși nu i-a dat expresiune pe față, dar l-au avut în vedere), că acea specialitate de lucrare aparține sferei de ac-

tivitate a celor mai inferiori indivizi din societatea omenească (voiau să zică a țiganilor). Și în același timp ei (cleveii) în înalta lor înțelepciune credeau, că fac o judecată de oameni luminați și cu minte.

Domnule Ministru, o direcțiune greșită în educațiunea unei societăți e mare rău pentru progresul general al omenirii, dar mai mare rău pentru binele și prosperitatea cercului îngust al acelei societăți. Semidoctismul este o rană, care sapă adânc la rădăcina existenței unui popor, cu atât mai adânc, cu cât e mai generalizat în simul acestuia. Și dacă prin școală se înrădăci-nează acest neajuns, atunci cine mai poate avea divina putere de a aduce reformele necesari pentru îndreptare? Nu vreau să afirm, D-le Ministru, că noi am sta în privința aceasta tocmai așa de rău și că răul ar fi sădit prin școală. Ce-i incontestabil însă, este, că școala are chemarea a înlătura viciile atât ale individului, cât și ale societății întregi; școala dă direcția sănă-toasă a moralității și a civilizațiunii întregi; de aceia școala este busola culturală a unui popor; ea este garanția de existență a viitorului unei națiuni. Scéchenyi, cunoscutul bărbăt de Stat al Ungariei, a zis cu ocazia debaterii asupra reformelor în direc-ția consolidării ideii de stat maghiar: „Dați-mi școala și voiu reforma lumea întregă“.

La noi un popor tânăr pe terenul independenței naționale, dar și mai tânăr pe terenul culturii naționale, e constatat, că există un rău, care, după părerea mea, — dacă nu va fi ex-tirpat cu o zi mai curând prin mijloace radicale și anume prin educațiunea și instrucțiunea bine organizată a tinerimei în des-voltare, nu știu, zău, dacă mai târziu și prin alte mijloace va mai fi posibilă o reformă binefăcătoare.

La noi în țară aproape întreaga activitate tehnică ma-nuală e purtată de streini. Fiii poporul nostru visează numai funcțiuni de birou, cari, se știe, că sunt neasemănat mai puține decât sunt petenții. Și în împrejurările date, e natural, se fie această aglomerare de cerșitori ai funcționarismului, pentrucă munca tehnică manuală prin forța acestor împrejurări, e con-siderată ca înjositoare, degradătoare, rușinoasă. De aci rezultă nemulțămirea generală cu soarta vieții. În același timp suntem sclavii capriciului streinului muncitor care, știind bine, că de el nu ne putem deslipi, câtă vreme avem nevoie de acoperirea tre-buințelor de subsistență și de sigur cunoscând bine împrejurările între cari e crescut poporul român, nu se sfiește a întoarce spa-tele cu bruscheță, când nu-i plătim exageratul preț al muncii lui. De părăsești pe unul trebuie să mergi la altul a-semenenea celui dintâi, așa că în cele din urmă siliți suntem a ne împăca și cu aceste nevoi. Așa se întâmplă în tâmplărie, ciobo-fărie, franzelărie, etc. etc. Nu mai vorbesc de tinichigerie, feră-rie, lăcătușerie și a., cari sunt desprețuite până la extrem de ai noștri dar îmbrățișate cu căldură de streini. Aceștia, duriți prin muncă încercată câștigă destulă independență, reală indepen-dentă, pot desprețui la rănul lor, pe baze mult mai sigure ilu-

soria independentă, bazată pe orgoliu și vanitatea a naționaliilor.

În contra direcției greșite ce a luat pătă acum educația poporului nostru în privința gustului și iubirei de muncă, s'ar putea deci găsi mijloace radical vindecătoare. Datoria de a vindeca aceste rele cade în sarcina Lucrului manual ca obiect integral al educației generale a tinerimei, și împrejurările date, nu cred să existe fără în lume, care să aibă mai mare nevoie de educațiunea fizică tehnică ca țara noastră.

(Va urmă.)

## Cronică.

### Redacționale.

Suntem la sfârșitul anului. — Acesta e ultimul număr al revistei noastre pentru 1928. Privind colecția întreagă, ochiul se răsfată asupra cuprinsului prezentat cetitorilor noștri. Credem că nu se pot aduce învinuiri Comitetului de redacție că nu s'ar fi făcut datoria. Din contră, număr de număr am cercat să dăm după puțină material select și de prima calitate.

Dacă cititorii noștri nu pot ridica plângeri împotriva noastră, noi însă avem motiv să ne plângem împotriva lor. Și în anul acesta, ca și în cei anteriori, abonații nu s'au făcut datoria. Restanțele din ultimii 2 ani s'au ridicat la sume mari, încât număr de număr revista a devenit serecină pentru administrație.

Plângerea noastră repetată va trebui să o prezentăm congresului din 27 și 28 Dec. a. c. spre a lua sancțiuni severe împotriva celor neglijenți. — Până atunci cei ce se știu în restanță cu abonamentul să-și facă chestie de ambiție și să-și reguleze datoria. În baza optimismului, ce ne-a caracterizat totdeauna, sperăm că neglijențele să vor îndrepta și așa cu fața senină și inima liniștită să putem dori tuturor cetitorilor: *Sărbători vesele.*

REDACTIA.

*Cinste deosebită pentru Asociația învățătorilor.* Biroul Asociației noastre a primit o scrisoare, prin care *D-I Spiridon Moian* intendent maior în retragere și casierul conzistoriului arhidiecezan din Sibiu, ne face cunoscut că în opera postumă a decedatului său frate *Gheorghe Moian*, fost profesor la Seminarul central din București, sunt o mulțime de manuscrite de înaltă valoare științifică. Din acestea D-sa în urma dorințelor testamentare a tipărit cartea: *„Activitatea simțurilor în învățământ”*, — despre care a fost vorba și în revista noastră. Acum are pusă sub tipar: *„Șederea în școală și urmările ei”*, care în scurtă vreme va vedea lumina zilei.

Deosebit de aceste două opere de preț, lășământul fostului prof. *D-sa* mai are, rînde o mulțime de *rapoarte, referate, memorii*



și *fel de fel de notițe pedagogice*, pe cari d-l maior intendent de mai mulți ani le aranjează și decopiază pe fie care în 4 exemplare. Din acestea un rând e merit pentru familie, unul pentru școala din Voila comuna natală a autorului, unul pentru Astra din Sibiu, unul pentru *Asociația învățătorilor din Ardeal*, ear originale sunt destinate pentru Casa Școalelor din București, unde este și Biblioteca decedatului.

Președintele a și ridicat dela nepotul fostului profesor *d-l George Moian* inginer geod. aceste manuscrise bătute la mașină, pe cari Asociațiunea le va păstra ca o scumpă relicvă în biblioteca sa.

Cunoscând valoarea științifică a acestor lucrări, nepublicate, cu ajutorul revistei vom cerca să facem cunoscute anumite părți interesante și învățătorimei noastre, chiar începând cu numărul de față. — Ear îndată ce timpul ne permite vom cerca să alcătuim un tratat deosebit asupra întregii activități a acestui suflet neobosit, — pe care lumea noastră școlară nu-l cunoaște și contemporanii nu l-au știut prețui în deajuns.

Până la îndeplinirea acestui obligământ moral, ne ținem de sfântă datorie a mulțumii donatorilor de cinstea deosebită ce a făcut Asociației noastre prin această măreață donațiune.

BCU Cluj / Central University Library Cluj (tr.)

*Organizarea economică a satelor.* O țară se crește pe trei terenuri: politic, cultural și economic. Suntem o țară care acum își serbează zece ani dela victoria politică a unirii tuturor românilor într'o țară liberă. Dar țara trebuie cucerită și pe teren cultural. Oare cuceritu-am...? Oare lucrat-am cu atâta efect în acești zece ani, ca să ne putem pune mâna pe inimă să zicem cu conștiința curată, că am făcut tot ceea ce ar fi trebuit și ce am fi și avut puțința să facem...? Intrebare la care las' să răspundă conștiința fiecăruia.

Dar pe teren economic...? Ținem oare noi, în mâinile noastre, bogățiile acestei țări...? Organizația noastră economică e oare și ea suverană, ca și cum este poporul nostru în țara liberă a lui...? Oare în organizațiile economice a orașelor noi avem cuvântul hotărâtor...? Sau alții...? Intrebări, la cari nu cutes să răspund, pentru că mă apucă o durere...

Țăria neamului nostru a fost însă totdeauna la sate. *Opinca* ne-a fost baza politică, opinca este și trebuie să fie și baza unei organizațiuni economice. Agricultură, principala ocupațiune a locuitorilor acestei țări, va trebui să devie și principală preocupare a celor cari conduc destinele neamului.

Dar acest principiu, în realizarea lui are o mulțime de alte chestiuni, pe care trebuie să le înfăptuim, pentru a ajunge la soluționarea problemei. Spre exemplu. Agricultorii să fie ajutați prin *credit ieftin*. Dar prin ce mijloc? Răspunsul urmează prompt: singura soluție este cooperatiunea de credit, băncile populare sătești, înființate și susținute de însăși agricultorul, țăranul român. Nu se poate da credit la sate numai prin cooperatie, prin băncile populare. Dar, în

Ardeal avem oare astfel de instituții? Avem 537 de bănci populare la peste 4000 comune! Deci lipsește organul principal ajutător în sprijinirea agriculturii. Creditul ieftin oricât va vrea să-l dea conducerea țării, el — în lipsa băncilor populare — nu va avea canalul natural de scurgere. Creditul nu este ca ploaia, el nu cade pretutindeni, creditul se acumulează mai mult cu apa în orașele mari, unde dacă nu-ți instalezi apeduct și robinet riști să n'ai ... apă. Comuna care nu va avea organizațiunea ei economică, banca ei populară, va risca — cu foarte bunăvoința conducătorilor acestui neam — să rămână fără ajutorul meritat. Înființarea de bănci populare în toate satele este un desiderat, ce trebie realizat imediat.

Și cine să-l facă? Intelectualii satelor, preoții și învățătorii, trebuie să conducă aceste instituții și ei trebuie să lumineze poporul asupra rosturilor cooperatiei.

În înființarea și propășirea celor 537 bănci populare existente în Ardeal, învățătorimea își are meritul ei necontestat. Este tot de datorita învățătorimei să înnulțească acest număr măcar la jumătatea numărului comunelor, ca cel puțin tot în al doilea sat să avem câte-o bancă populară.

Tăria cooperatiei va însemna puterea economică românească în această țară.

*Gratiu C. Măruș.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Adunarea generală a Astrei.* Lumea noastră ardeleană era obișnuită să vadă în adunările generale a Astrei adevărate manifestări culturale de o înaltă solidaritate națională. Cu acele prilejuri intelectuali din toate păturile sociale își dădeau întâlnire, unde discutau cu multă aprindere tot ce putea interesa progresul neamului nostru. De la aceste centre se împrăștia undele de însuflețire pentru munca neprecupețită a tuturor cărturarilor, spre a ajuta propaganda de înaintare în toate direcțiunile.

Așa era odată.

Astăzi oamenii noștrii își văd de alte îndeletniciri mai rentabile. Dedați la un trai mai comod, preocupați de afacerile lor personale și încurcați în mrețele cluburilor politice nu le mai rămâne vreme și pentru interesele de obște.

Dovadă ultima adunare generală a Astrei, care ținută în Sibiu la 8 Decembrie a. c. ne-a arătat cât desinteres manifestă pătura noastră cultă acestei bătrâne organizații. În vremurile grele, cu mijloace puține să făcea foarte mult. Astăzi cu sume de milioane foarte puțin. Și atunci înțelegem și noi cât de semnificative sunt vorbele bătrânului albit care sub impresiunea celor esperiate la ultima adunare generală a Astrei a putut spune: *„Altădată n'aveam milioane, dar neprețul ne era aurul sufletelor, astăzi politicianismul ne-a dat milioane, dar ne-a risipit aurul din suflete“.*

Cei ce mai au dragoste de această instituțiune, trebuie să caute cauzele cari au provocat această răceală și desinteres, și delăturându-le să o așeze din nou pe pedestalul ei înfloritor din.

trecut. Câmpuri nouă de activitate i se pot deschide care să angajeze tot ce e încă bun în elita noastră intelectuală. Și atunci adunările generale viitoare vor deveni din nou prelejiuri de mari prasnice naționale. Sperăm că așa va fi.

*Românii din Bulgaria și bulgarii din România.* Vecinii noștri de la sud, ca se arete străinătății cât de mare le e toleranța lor pentru minoritarii români, să laudă că susțin pe teritoriul bulgar 1 grădiniță de copii cu 17 elevi și 1 învățătoare ; 2 școli primare cu 78 băieți, 613 fete la 7 învățători și 1 învățătoare ; 1 proginnaziu cu 8 băieți, 14 fete la 5 profesori și 1 profesoară.

Și ca să se vadă cu cât e mai mare mărinimia noastră, spunem că lot pentru atâți bulgari în România sunt :

1. Școala primară a comunității bulgare din Constanța cu biserică.

2. Școala primară din Bazargic cu 17 săli de clasă, 739 elevi și 19 învățători bulgari.

3. Școala primară din Balciu cu 6 săli de clasă, 198 elevi și 6 învățători bulgari.

4. Școala primară din Cavarna idem, cu 230 elevi.

5. Școala primară din Silistra, idem.

6. Gimnaziul mixt din Balciu cu 4 clase și 73 elevi.

7. Gimnaziul mixt din Cavarna cu 4 clase și 90 elevi.

8. Liceul cu 8 clase din Bazargic cu 355 băieți, iar secția liceului de fete cu 226 eleve.

9. Liceul cu 8 clase din Silistra cu 237 băieți, iar liceul de fete cu 132 eleve.

Neavând acum date oficiale la îndemână, nu pot afirma nimic despre minoritatea bulgară din sudul Basarabiei.

Ziare și reviste bulgare :

*Novo Glas* (la Silistra). La Bazargic : *Kurier* (zilnic), *Posta, Dobrogea Nouă* (jumătate bulgăresc, jumătate românesc), *Pole* (revistă literară culturală), *Nova Ciarodeica* (umoristică), iar la Balciu iese *Coasta de Argint* (ziar cultural în românește și bulgărește).

Oare pe partea cui înclină balanța ? Să spună cetitorii !

*Activitatea Societății Națiunilor în Septembrie 1928.* Cu No. 152.887 din 14 Nov. 1928 am primit din Ministerul Instrucțiunii, Direcțiunea generală III-a învățământului secundar o adresă prin care ne roagă să publicăm în revista noastră rezumatul lucrărilor din sesiunea de toamnă a Societății Națiunilor.

Măsura luată de acest for mondial o aflăm și eficace și necesară. Prin revistele de specialitate din cele 54 de țări cari au reprezentanți în Soc. Națiunilor, lumea întreagă ar lua act de lucrările acesteia. Ear pe de altă parte iar crește prestigiul în raport cu problemele mondiale de care se ocupă.

După rezumatul sosit la adresa noastră patru au fost chestiunile cu cari s'a ocupat în sesiunea din Septembrie. Acestea sunt :

lucrări preparatoare pentru convocarea unei ședințe care se va ocupa exclusiv cu reducerea armamentului. — A doua problemă a fost concluziile pactului Briand-Kellog, menite a pacifica raporturile dintre state. A treia a fost chestiunea economică a statelor, care apoi are multe adnexe ca: stabilirea unei doctrine în materie de politică comercială și prepararea acordurilor colective destinate a ușura circulația unor produse mai impotante; studii cu privire la poliția veterinară; studiul problemelor relative la cărbuni și zahăr; studiul înțelegerii industriale internaționale.

Tot sesiunea din Septembrie s'a ocupat cu: codificarea dreptului internațional, chestiunile financiare, căi de comunicație și tranzit, organizarea internațională a igienei, cooperatției intelectuale, protecția copilului și a tinereții, lupta contra abuzului opiului și, a stupefiantelor, exercitarea mandatelor coloniale, protecțiunea minorităților de rasă, limbă, religie, etc. toate probleme de interes general, — de cari luam notă cu plăcere.

Pe viitor însă în loc de rezumate date în limba franceză, ar fi de dorit ca fiecare Minister pentru țara lui să se îngrijească de traducerea lor în limba proprie. — Și atunci popularizarea acestei activități, s'ar face mult mai ușor și mai bine.

*Prezentarea cărții.* Propaganda culturală ce se face astăzi, cu atâta muncă entuziastă de către corpul învățătorilor la cercurile și centrele culturale sătești nu are un program complet. Vina nu este căuși de puțin a învățătorilor, decât a organizatorilor propagandei culturale. Conferințele sunt foarte utile și ele impresionează, pentru moment, pe ascultători. Ei vor urma sfaturile date, dacă nu le uită. Căci cu cât se îndepărtează data conferințelor, cu atât se șterge și amintirea lor. Deci efectul propagandei pierе. Tocmai din acest motiv — și lucrul acesta a fost relevat de distinse personalități — propaganda culturală va trebui să îndeplinească încă un deziderat, anume să împrietenească țăranul cu cartea. Nivelul cultural a păturei țărănești, în fiecare țară, este dat tocmai de gradul acestei prietenii între țărani și carte. Ori câtă muncă culturală manifestată prin conferințe, producții, va rămânea, fără efect durabil, dacă nu va urmări, metodic și în permanență, iubirea și ciustirea cărții, răspândirea și respectul ei. Intelectualul, dacă vrea să aibă informații despre o carte necunoscută, va citi recenzia ei. Dar țăranul? De unde să cunoască el cărțile bune scrise și editate pentru el? Iată aici vine rolul învățătorului, pe care-l va putea îndeplini, fără uici o sforțare, la cercurile culturale pentru popor. Prezentarea unei cărți este o recenzie verbală. Fragmente citite ca mostre, îi vor da îndotul ca să citească întreaga broșură. Când se prezintă o carte pentru popor, se spune cine este autorul, o scurtă biografie, ce a scris mai de seamă, iar revenind la broșură ce cuprinde, ce fel de învățături, staturi sau povești și poezii. Să citește un fragment, pe care învățătorul găsește că este mai atrăgător pentru auditoriu. Și, bine'nțeles, nu se va uita să se spună, că de unde și în ce condițiuni se poate procura, astfel că doritorii de carte să știe ce să facă.

Astfel prin propaganda cărții, se va pute alănci propaganda culturală, cu atât mai mult că broșurile și cărțile cumpărate rămân în permanență în casa țăranului, care — dat fiind valoarea lor exprimată și prin costul plătit — le va păstra cu grije. Imprietenirea țăranului cu cartea, cu lectura bună — repet — va întregi opera culturală întreprinsă de învățătorime, producând mai multă lumină, care va rămânea permanentă, în pătura rurală românească.

G. C. M.

## Cărți—Reviste.

„Dobrogea“ de I. Simionescu, prof. la Universitatea din Iași, *Cartea Românească, București*, 1928. Prețul 75 Lei, — e un nou op cu care savantul profesor ne îmbogățește literatura română, — descriindu-ne cu neîntrecută sa măiestrie pitoreștile frumseți din Dobrogea. — Cartea e sosită în cel mai oportun timp, când mica noastră țărișcară ș'a serbat 50 de ani dela Unire. — Și nime nu era mai în măsură să facă acest lucru decât dl. I. Simionescu, care dispunând de o vastă cultură științifică pătrunde toate amănuntele cari pot avea ceva interes pentru știința românească, și cu sufletul artistului știe descrie frumsețile naturii în amurgul serii, ca și în liniștea nopții, în răsăritul soarelui ca și în plina lumină a zilei. — Astfel descrierile sale: „*Dela Galați la Tulcea*“, „*Dealungul brațului Sf. Gheorghe*“, „*Pe valea Taiței*“, „*Prin mireasma Teilor*“, „*Pe brațul Sulinei*“, „*Insula Șerpilor*“, „*Prin stepă*“, „*În lungul coastei*“ sunt neîntrecute frumseți, cari vor rămânea pentru totdeauna în literatura noastră. — Două citate scurte luate la întâmplare va convinge pe oricine de adevărul spuselor noastre.

— „De nicăiri aiea — ca în brațul Sulinei — nu se poate auzi mai din plin imnul creației, ca în domnia celor mai prielnice condițiuni de zemislire a vieții. În surdină el intră în complexul undelor cari te înconjoară; te pătrund, te întremează. Se schimbă, în tine, în reacțiuni nervoase; ele nasc acele stări de mulțumire, cari te cuprind fără să-ți dai seamă. La firile mai sensibile, cu percepțiuni nervoase, mai gingașe, nepătrunsul unor clipe cu tainică influență se schimbă în cocretizări artistice, care ne transmit din fiorii emoției trăite. În acest chip se leagă dumnezeescul cu ce e omeneșc“. (V. pag. 47.).

Sau să reproducem felul cum știe autorul să caracterizeze pe descendenții proveniți din moldoveni de cei proveniți din ardeleni prin însași înfătoșarea comunelor ce formează pe pământul dobrogean. — Iată ce cetim la pag. 86 :

— „Câte deosebire între Băltăgești și Calichioi. Două tipuri diametral opuse ale aceluiași neam ca urmare a condițiilor istorice diferite. Din colo bietul moldovean blăjăn, dar fără vlagă, își sfârșea zilele într-un bordeiu asemenea mornăntului. E dreptul; venise bă-

trân, schimbându prea brusc mediul și condițiunile de lucru. Dar el mai făcea parte din dintr'o ramură a neamului, care nu putea și decât ce e ascultarea. — Nu știa ce e dărzenia luptei, căci n'avea cum lupta. De-si rădica mai semeț fruntea, repede îi stătea capul unde îi stau picioarele. În schimb trăia concentrat în lumea gândurilor lui.

- Dincoace era experiența drumului lung, istețimea născută de neprevăzut, din lupta pentru păstrarea etnicității, cu un stăpân ce năcăja, dar nu distrugea.

— „Dincolo mereu nesiguranța zilei de mânie, care naște resignare, fatalism. Dincoace nesiguranța vieții, lipsca. Rămânea lupta.

- Totuși caracterele deosebite se împlinesc spre binele întregului. Aseuânarea ar duce la o uniformitate etnică. Unul reprezintă acțiunea în orice condițiuni, perseveranța în înlăptuirea materială; celălalt creațiunea sufletească, vecinică, feșită din concentrarea în sine“. —

Tot așa de plastic o redat la pag. 90 tabloul ciobanilor adeleni ce-si mână oile spre coasta mării. — Sau la pag. 69 icoana orașului *Bazargic*, — sau a pitorescului *Balcic* la pag. 107.

Cartea reprezintă un admirabil început din o serie mai mare în care autorul ne făgăduște că va cuprinde „drumurile și cărările bătute“ și în alte părți ale țării. — Îi dorim izbândă deplină spre satisfacția proprie, ea și pre folosul nostru al tuturor.

— tr. —

„Spre o nouă școală normală și un nou învățător“ — de D. Ionescu-Săchelarie. — Sibiu, 1928. Extras din „Vatra Școlară“. An. IV. Nr. 12/1928.

Tratează o problemă de mare actualitate. Cciace însă autorul ne indică în câteva note fugare, așteptăm să ne deie în un studiu mai aprofundat. Chestiunea învățătorimeii tinere e mult mai serioasă, — și așa reclamă o preocupare amănunțită. Astfel înainte de a ni se arată drumul „Spre o nouă școală normală și un nou învățător“ ne-ar fi plăcut să vedem motivate *cauzele* pentruce *învățătorimeea tinereă* de după rășhoim este inferioară celei bătrâne din înaintea rășboiului. Dovadă *lipsa de entusiasm* cu care intră în viață școlară, *disgustul* de a nu munci cu destulă tragere de inimă, *superficialitatea* pregătirei lor profesionale; și *desinteresul*, ce arată față de prestigiul persoanei lor proprii. Efectele acestea trebuie să fie provocate de reaua organizare a școalelor normale de astăzi, cari defecte trebuiau mai bine și cu mai multă îndrăsneală evidențiate. — Domnii directori de școli normale sunt cei mai indicați, să studieze psihologia dăscălimeii tinere, și să încerce a îndreptă toate relele de cari suferă. — Spre acest scop sunt foarte bune conferințele anuale a directorilor de Școale normale după regiuni. — cum a fost cea din zilele de 27 și 28 Apr. 1928 la Deva, condusă de dl. Insp. I. Bratu șeful Reg. IV. Sibiu. — Ar trebui însă, ca subiectele indicate să nu se schimbe prin altele, cum a fost în cazul de față,

pentruca tratând: „*alt conținut a trebuit să-i se dea și alt titlu*” — și așa conferențiarul prin tagentă să scape de a cere răspunderea factorilor organizatori de școli normale și astfel, a putea încheia lucrarea cu câteva laude nemeritate. —

„*Psihanaliză în educație*” — de G. G. Antonescu, prof. la Universitatea din București. Casa Școalelor, 1928.

La Casa Școalelor din București în decursul anului școlar trecut, sub numele de „*Curențe noi în pedagogie*” s'a aranjat un frumos ciclu de conferințe. Intre cele mai reușite și de mai înaltă valoare științifică a fost conferința D-lui prof. univ. G. G. Antonescu despre „*Psihanaliză și Educație*”, pe care autorul ne-o prezintă în o simpatică înfățișare. Deși are o estindere de abea 56 pagine totuși marele nostru profesor și om de școală știe să aleagă din vastul material științific a cercetărilor, mai nouă, strictul necesar pentru a ne arată originea psihanalizei în filozofie prin *Schopenhauer* și *Hartmann*, în literatură prin *Pascal*, *Rousseau*, *Schakespeare* și *Ibsen*, și în muzică prin *Wagner*. În partea a doua să ocupă cu principiile fundamentale pe care să razimă Psihanaliza, pentruca în partea a treia să încheie cu aplicațiile pedagogice pe cari profesorii le pot face asupra elevilor lor. O recomandăm în atențiunea învățătorilor noștri. —

(tr.)

*Bănci populare și cooperative sătești*, de Ion Popu-Câmpeanu, prof. în Blaj. Cluj, 1928. 64 pag. Prețul 6 Lei. De vânzare la Oficiul pentru desfacerea publicațiilor „Astrei”, Cluj, Str. Memorandului 22.

Mulți cunosc cooperativa, dar și mai mulți n'o cunosc încă. Dar ar vrea să-o știe, să facă cunoștință cu scopurile ei, cu mijloacele ei de acțiune pentru ridicarea păturei rurale. Aceștia nu aveau la îndemână, în deosebi în Ardeal, până mai ieri, nici o broșură, nici o carte, de unde să poată scoate informațiile necesare. Editându-se această broșură se umple o lacună căci dă puțința tuturor oamenilor de bine să cunoască pe deplin mișcarea cooperatistă.

În cele șapte capitole autorul ne arată sugestiv ce sunt societățile cooperative, cum s'a născut prima cooperativă, care este starea cooperativa în alte țări și care este în România. Ne povestește apoi câte feluri de soc. coop. se pot înființa: bănci populare, cooperative de consum, lăptării etc., precum și care sunt formalitățile de îndeplinit pentru înființare și chiar care sunt primii pași pentru organizare. Iar ultimul capitol cuprinde: „Luminarea minții și nobilitarea sufletului prin cooperative și bănci populare”. Cugetări despre cooperatie încheie această broșură instructivă.

Cooperatia este singura soluție pentru rezolvirea problemei organizării economice a țărânilor. Așa este și în alte țări, așa este și la noi. Cunoașterea profundă a mișcării cooperatiste ne va apropia cu un pas spre realizarea scopurilor propuse.

G. C. M.

## C ă r Ț i.

*Dobrogiu* - Simionescu.

*Psihanaliza* - Antonescu.

*Spre o nouă școală normală etc.*, de Ionescu-Sachelarie.

## Reviste sosite.

1. - „Amicul școlții”, An. IV, No. 30 din 10. Noembrie 1928.
2. - „Educația”, An. XI, Nrii 7—8 și 9—10, Sept.—Dec. 1928.
3. - - „Izvor de viață”, An. III, No. 5—9, Maiu—Nov. 1928.
4. - - „Pentru inima copiilor”, An. III, No. 7 și 8 Sept.—Oct. 1928.
5. - „Revista Teologică”, An. XVIII, No. 10—11, Oct.—Nov. 1928.
6. - - „Rîmul Vremii”, An. IV, No. 10—11, Oct.—Nov. 1928.
7. - - „Școala Noastră”, An. V, No. 20, Dec. 1928.
8. - „Tinerimea Română”, An. X, No. 1—2, Sept.—Oct. 1928.
9. - - „Transilvania”, An. 59, No. 12, Dec. 1928.
10. - - „Vatra școlară”, An. V, No. 1—3, Nov. 1928.

## Sumarul anului IX.

## I. Articole pedagogice.

- C. Sudețeanu*: Curente pedagogice în aplicarea lor. No. 2, pag. 9.  
*Gh. Salos*: Problema oboseții în școală. No. 2, pag. 20 și No. 3—4, pag. 23.  
*Maria Chechicheș*: Școala activă. No. 2, pag. 28.  
*Gh. Comănescu*: Cercetări experimentale în domeniul atenției. No. 3—4, pag. 4.  
*R. Demetrescu*: Pentru ce nu învață școlarii noștri. No. 3—4, pag. 11.  
*C. Sudețeanu*: Pedepsele corporale în școală. No. 3—4, pag. 27.  
*R. Demetrescu*: Aplicarea Testelor în școală. No. 5, pag. 1.  
*Gh. Șerban*: Programă analitică, pentru învățământul secundar în discuție. No. 5, pag. 10.  
*Ioan Pavel*: Personalitatea învățătorului. No. 6, pag. 14.  
*I. Apahideanu*: Fundamentul școlii active. No. 6, pag. 23.  
*I. Nisipeanu*: Reforma învăț. științelor naturale. No. 6, pag. 29.  
*Gh. Comănescu*: O experiență pentru studiul asociațiilor la copii. No. 8—9, pag. 14.  
*A. Ferrière*: Școala activă și metode active. No. 8—9, pag. 47.  
*G. Salos*: Pentru profesioniștii vocii. No. 10, pag.  
*Gh. Moianu*: Lucrul manual în țările apusului. No. 10, pag. 16.

## II. Sociologie.

- N. Ghindea*: Mutualitatea. No. 1, pag. 10.  
*N. Ghindea*: Societăți de ajutor reciproc. No. 3—4, pag. 15.  
*S. B.*: Școala și sentimentul social. No. 3—4, pag. 21.  
*Ștefan Tătaru*: Învățătorul în viața satului. No. 10, pag.



**III. Organizarea învățământului.**

- G. Almășianu*: Procedee fundamentale greșite. No. 2, pag. 11.  
*Vasile Nossă*: Administrația în școlile primare. No. 2, pag. 26.  
*Vasile Nossă*: Subvizoriile școlare de control. No. 5, pag. 28.

**IV. Organizare profesională.**

- Comitetul*: Din nou la drum. No. 1, pag. 1.  
*A. Pora*: Un monument comemorativ în cinstea inv. ardeleni, căzuți în războiu. No. 1, pag. 6.  
*A. Pora*: Spre un nou program. No. 3—4, pag. 38.  
*Traian Șuteu*: Omagiul nostru învățătorilor eroi. No. 6, pag. 1.  
*Traian Șuteu*: Oprirea congresului act de răzbunare. No. 8—9, pag. 4 și No. 10, pag. 4.  
*Comitetul Gh. Lazăr*: Fundația Gh. Lazăr. No. 8—9, pag. 41.

**V. Știință.**

- At. Popa*: Frumosul Sirius. No. 2, pag. 18.  
*V. Stanciu*: Cărți de geologie și Mineralogie. No. 3—4, pag. 41.  
*At. Popa*: Unitatea de măsură pentru spațiu și timp. No. 6; pag. 8.

**VI. Cultură.**

- I. Agârbiceanu*: Problema culturală. No. 1, pag. 2.  
*Tiberiu Boldur*: Limbă și cultură. No. 1, pag. 14.  
*Gh. Șerban*: Dintr'ale ortografice limbii române. No. 2, pag. 14 și No. 3—4, pag. 18.  
*I. Agârbiceanu*: Pila omului. No. 3—4, pag. 1.  
*I. Mușlea*: Învățătorii și Folklorul. No. 3—4, pag. 30 și No. 5, pag. 14.  
*I. Agârbiceanu*: Un educator al voinții. No. 5, pag. 5.  
*A. P.*: Problema culturii poporului. No. 5, pag. 24.  
*Al. Ciură*: Gheorghe Coșbuc. No. 6, pag. 3.  
*Al. Ciură*: Lew. N. Tolstoi. No. 8—9, pag. 9.  
*V. Lazăr*: Învățământul primar în Cehoslovacia. No. 8—9, pag. 31.  
*I. Agârbiceanu*: Vestitorii cuvântului. No. 10, pag. 4.

**VII. Administrative.**

- Tr. Șuteu și G. Almășianu*: Raport general. No. 7, pag. 4.  
*I. Boeriu*: Raport despre Căminul fetelor de învățători. No. 7, pag. 16.  
*A. Pora*: Raportul Comitetului rev. „Învățătorul“. No. 7, pag. 16.  
*P. Bura*: Raportul cassierului Fund. Gh. Lazăr, No. 7, pag. 23.  
*T. Roșu și A. Pora*: Raportul Comitetului F. Gh. Lazăr. No. 7, pag. 29.  
*A. Pora*: Căminul Casa învățătorilor în anul 1927/1928. No. 7, pag. 32.  
*E. Eremie și A. Pora*: Statutele F. Gh. Lazăr și ael Casei Inv. No. 7, pag. 40.

## VIII. Diverse.

G. Almășianu: Cum se împiedică unificarea sufletească. No. 1, pag. 17.

Biroul Asociației: Incauzarea inv. ardeleni. No. 2, pag. 1.

D. Goga: Note de drum. No. 5, pag. 20.

M. : Invățători tineri. No. 3—4, pag. 30.

Tr. Șuteu: La Turda. No. 7, pag. 2.

Redacția: 1 Dec. 1928. No. 8—9, pag. 3.

\* \* \* : † G. Stoinercu. No. 8—9, pag. 43.

\* : Cărțile didactice în școale primare. No. 8—9, pag. 44.

Cronică, cărți, reviste,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---



---

## REVISTA „INVĂȚĂTORUL“ CLUJ

---

*D-sale*

Domn.

Onor. Biblioteca Universității

Cluj

Posta.....

Județul.....